

## ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:  
Pe an 18 cor.  $\frac{1}{2}$ , an  
9 cor.  $\frac{1}{4}$  4-50 fil.

⊗ ⊗

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane  
 $\frac{1}{2}$ , an 12 cor.  $\frac{1}{4}$ , an  
6 coroane.

# Unirea

## INSERTIUNI.

Un șir garmond:  
odată 14 fil., a doua  
oară 12 fil., a treia  
oară 10 fil.

⊗ ⊗

Tot ce privește foaia  
să se adreseze la: Re-  
dacțiunea și admini-  
strațiunea „Unirii”  
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

## Două ordine ministeriale.

Monitorul oficial din 23 Aprilie 1914 publică două ordinațiuni, date de ministrul cultelor și instrucțiunii publice. Aceste ordinațiuni, privitoare la învățământul primar, merită toată luarea aminte a celor interesați și adaugem îndată fără preget: *merită toată recunoștința noastră.*

Prima ordinațiune privește edificiile școlare, atât cele existente, cât și cele ce se vor clădi în viitor. Ce cuprind aceste ordinațiuni, cetitorii vor fi văzut din textul publicat de noi. Și e de ajuns a ceti acest text pentru a ști aprecia, că deodată s'a luat din calea susținerii școlilor noastre populare cea mai de frunte piedecă, ce se pune sub pretextul clădirilor școlare necorăspunzătoare. Cei ce s'au ocupat de cauza învățământului nostru popular știu prea bine, că existența școlilor noastre atârnă dela capriciul unui notar, pretor sau inspector. Ei făceau excepțiuni, ei prescriau, ce lor le convenia și nu era nici arătată calea de remediu, pentru că de fapt nici nu era normat cum se cade, ce fel de cerințe avea să îplinească școala confesională populară.

Ordinațiunea nouă ministerială vorbește limpede, prescrie condiții, pe cari și noi bucurosi le recunoaștem de îndreptățite, atât din punct de vedere pedagogic, cât și din punct de vedere igienic. Și pe deasupra ordinațiunea ministerială dă cale de apelațiune contra eventualelor hotăriri îngreunătoare, ce le-ar aduce în anumite cazuri concrete comisiunile administrative.

Scurt, dacă ordinațiunea ministerială nouă, dată în cauza edificiilor școlare, va fi executată cinstit, atunci

din acest punct de vedere susținerea școlilor noastre populare nu va mai putea întâmpina piedeci de seamă și nici cinstea bisericilor noastre nu ne putea permite, să susținem ori să înființăm școli, cari nu corăspund nici cerințelor minimale din ordinațiunea aceasta ministerială.

A doua ordinațiune e și mai însemnată. Ea privește limba catehizării și prin împrejurarea, că afacerea aceasta atât de gingașă se pune pe punctul de revedere al bisericii, anume, că catehizarea are să se facă pe toată linia în limba maternă a elevilor, pune capăt la o continuă agitație a spiritelor și redă pacea și liniștea conștiințelor turburate prin dispozițiile de mai înainte, cari se amestecau și în cel mai ascuns sanctuar al conștiinței religioase, cari își reclama libertatea, de care trebuie să se bucure fii lui Dumnezeu.

Prin executarea dreaptă a acestei ordinațiuni frații preoți cateheți scapă din o veșnică frământare și din un conflict al conștiinței lor, puși fiind ei până aici între observarea datorinței lor preoțești și între grația puternicilor zilei, cari pretindeau, ca ei să se revolte împotriva mai marilor săi bisericești, cărora ascultare canonică înaintea sf. altar le-au jurat.

Cine poate străbate în afunzimile conștiinței preoțești violente, numai acela va ști apreția după merit valoarea morală a acestei ordinațiuni ministeriale. Ea înseamnă desrobirea alor multe sute de suflete preoțești.

De aceea noi în aprețiarea dreaptă a acestei salutäre dispoziții aducem întreg tributul recunoștinții noastre guvernului, care n'a băgat în seamă curentele șoviniste, ci a făcut un act de dreptate, ale cărui binecuvântate urmări nu pot lipsi.

Cetitorii noștri vor ști, că dispozițiile cuprinse în aceste două ordinațiuni au fost puse în vedere de guvern, independent de reușita tratativelor ur-

mate cu reprezentanții comitetului național românesc. Felicităm guvernul pentru fapta sa de dreptate și cvităm cu mulțămită împlinirea ei.

Regretăm, că nu se merge mai departe pe calea aceasta. A noastră convingere e, că repararea greșelilor trebuie făcută fără considerație la ținuta politică a unui partid și că poporul românesc nu rămâne nepăsător în fața binelui, ce i-se face.

De altă parte ținem, că împlinirea acestei îngăduințe a guvernului trebuie să ne îndemne și pe noi a cerca apropierea și înțelegerea.

Nici sentința dela Sătmar, oricât ne-ar dura, nici întârzierea reviziei, nu trebuie să ne rețină dela calea înțelegerii, a capacitării împrumutate, a apropierii, a înlăturării piedecilor, ce pururea se ivesc în cale.

Nu este permis, să se admită teoria, că o pașnică viețuire a maghiarilor și românilor pe pământul acestei patrii ar fi cu neputință, concluziile acestei teorii ne duc la dezastru. Și Dumnezeu n'a putut crea două popoare cu scopul de ale nimici.

Meargă dar guvernul pe calea dreptății tot înainte. A recunoscut, că avem doleanțe drepte. Să le vindece și înlătore.

Noi am înferat nedreptățile, ce ni-s'au făcut și le vom înfiera și în viitor. De dreptul de a ne tângui nu vom abzice.

Dar cecece am făcut acum, vom face totdeauna și în viitor: Vom recunoaște cu plăcere, binele și dreptatea, ce ni-se fac și ne vom arăta recunoscători.

Și fericiți vom fi, dacă prilej ni-se va da, ca să ne putem manifesta cât mai des recunoștința noastră.

## Două ordinațiuni ministeriale.

Dăm în traducere textuală cele două ordinațiuni recente ale Dlui ministru de Culte, relative la instrucția catehetică și edificiile școlilor noastre elementare-confesionale. La locul prim dăm ordinațiunea relativă la limba de catehizare (Nr. 1797—1914 având data 24 Aprilie c.), iar la locul al doilea ordinațiunea privitoare la zidirile școlare (Nr. 52161—1914 cu data de 9 Aprilie c.).

### I.

*Recercarea ministrului reg. ung. de Culte și instrucție către toate veneratele autorități bisericești, relativă la limba de catehizare în școlile elementare.*

Scotind din vigoare ordinațiunea antecesorului meu oficial adresată tuturor inspectorilor școlari regești în 23 Octomvrie 1908 Nr. 106,176, conziderând legătura strânsă dintre catehizare și viața religioasă, află de admisibil, ca instrucția religioasă să se îndeplinească în l. maternă a elevilor în școlile populare de stat, comunale, precum și în acelea susținute de singuratici și reuniuni, anume: în celea șese clase a școlilor elementare, în școlile superioare populare și civile, în institutele pedagogice pentru învățatori și învățătoare, precum și în institutele pentru cvalificarea conducătoarelor pentru azile.

Te recerc, ca luând în conziderare aceasta ordinațiune principiară a mea să binevoi-ți a dispune astfel, încât în toate institutele pentru instrucția populară, în cari elevii cu limba maternă maghiară sunt numai în număr sporadic, neînsemnat, catehizarea elevilor maghiari, să se îndeplinească în limba lor maternă. Am îndrumat, în aceeaș vreme, pe inspectorii școlari regești, că întru cât s'ar ridica plângeri (din partea părinților, tutorilor, senatelor școlare, direc-

torilor și învățătorilor) inspectorii școlari regești să-mi raporteze fără amânare despre toate acestea cazuri, pentru ca să recerc autoritățile bisericești competente pentru a lua dispozițiunile corăspunzătoare.

Vă rog, de incheiere să binevoiești a dispune ca în școlile aparținătoare autorității DV. să binevoiești a lua dispoziții în acest senz relativ la catehizarea din institutele populare.

Nu mă indoiesc, că dispozițiunea aceasta, prin efectul religio-moral al catehizării, va ridica și va întări succesul educației patriotice, ce decurge în școlile noastre.

Budapesta, 24 Aprilie 1914.

*Béla Jankovich m. p.,*  
ministru reg. ung. de culte și  
instrucțiunea publică.

### II.

*Cerințele privitoare la edificiile școlare existente.*

1. *Locul.* Edificiile școlare sunt a se ridica pe loc igienic și astfel nu se pot accepta edificiile zidite pe loc mlăștinos și infectat, cari au fost declarate din partea autorității sanitare publice de neigienice.

2. *Edificiul școlar.* Nu poate fi acceptat un atare edificiu școlar, care e periculos în urma defectelor arhitectonice.

3. *Sala de învățământ.* Edificiul școlar proporționat cu numărul indestulător al elevilor, trebuie să fie spațios, luminos și ușor de aerizat; în conformitate:

sala de învățământ trebuie să fie de o atare suprafață, încât luând de bază contingentul elevilor, ce frecventează regulat școala, să ajungă pentru fiecare băiat cel puțin 0'8 m<sup>2</sup>:

Înălțimea salei de învățământ, computată până la scândura din jos a plafonului să fie cel puțin de 2'4 m.:

suprafața ferestrelor din sala de învățământ, trebuie să formeze cel puțin  $\frac{1}{4}$  din suprafața salei; la localități inchiriate, pot să obvină și oarecari divergențe.

Nivelul padimentului din sala de învățământ nu poate fi mai adânc decât terenul din afară.

Trebuie să se aplice cuptoare indestulătoare pentru încălzirea salei de învățământ.

4. *Antișambra (elóter).* Sala de învățământ trebuie să fie provăzută cu antișambra, în care se pot deschide mai multe sale de învățământ. Ușa antișambrei să se deschidă în afară. Pentru cruțarea speselor, poate fi alcătuită și din lemn. La localități inchiriate, în cazuri motivate, antișambra poate fi și înlăturată.

5. *Latrina.* Fiecare edificiu școlar să fie provăzut cu latrină, separată după sexul elevilor și în lipsa canalizării să fie provăzută cu o groapă laterală.

La augumentarea sălilor de învățământ existente și la localitățile inchiriate interimal sunt dătătoare de ton principiile amintite mai sus.

La lărgirea edificiului școlar (d. ex. nouă sală de învățământ, locuință nouă pentru învățator) trebuie să se observe regulile de mai jos privitoare la zidirea școlilor nouă.

### III.

*Cerințele privitoare la zidirea școlilor nouă.*

1. *Locul.* Locul ce va servi pentru ridicarea școlii nouă, trebuie ales de așa, încât, după puțină să fie în centrul comunei. În comunele de extensiune mai mare, e mai consult să se zidească mai multe școli mici, în locul unui edificiu școlar mai mare. La alegerea locului pentru școală, trebuie să se ia în deosebită conziderare, ca în apropierea ei să nu fie cârcimă, local pentru tăierea vitelor, stabiliment pentru tauri și

## FOIȚA.

### Cuvânt de deschidere

a sinodului protopopesc de primăvară ținut în Ibașfalău la 28 Martie st. n. 1914.

Onorați în Hristos Frați!

Bine știu și eu insumi frații mei de voi, că și voi sunteți plini de bună-tate, plini de toată știința, putând și unii pe alții a vă învăța. — Iară mai cu cutezare V'am scris vouă fraților, despre o parte ca și cum v'ași mai aduce aminte pentru darul ce mi-s'a dat mie dela Dumnezeu.

S. Pavel c. Romani  
c. 15. v. 17.

Și eu, On. în Hristos Frați, cuvântez, nu pentru ca să Vă învăț, căci învățați sunteți, ci pentru ca să vă aduc aminte, nu ca s. Pavel despre darul ce mi-s'a dat mie dela Dumnezeu, — căci nevrednic mă simt, ci despre năcazurile ce ne copleșesc din zi în zi.

Biblia, cartea cea sfântă spune: „Toată împărăția, care se împărechează se va ni-

mici“. — „Un memento“ e acesta pentru noi, cari suntem aleși, a ținea sus prestigiul acestei cărți sfinte, ca și care nu s'a scris și nu se va putea scrie niciodată. Căci numai prin cartea aceasta a vorbit și vorbește Dumnezeu cu noi.

În timpurile acestea furtunoase, mai ales avem noi preoții datorința sfântă de a nu ne împărechia, ci de a ne ajuta, a lucra solidar în una și aceeaș direcție ... de a fi sfinții lui Dumnezeu.

Nu pot înțelege, că ar putea cineva din noi a cuteza se muncească în altă direcție, decât cea arată de Domnul Hristos, pentru ca să-I măntuiască biserica întemeiată de El. Nu pot pricepe cum ar putea fi oameni puși în serviciul ministerului, cari să nu înțeleagă perfect, că Domnul Hristos, dacă a întemeiat o societate — biserica — pe pământ, apoi tot El pentru prosperarea acelei societăți a pus legi, și a statorit norme prin intervenția Spiritului sfânt, care la 50 de zile după suirea la cer a Domnului s'a scoborit și locuiește între noi, dacă-L primim cu inimă curată, — și ne învață ce să facem.

Acest Spirit sfânt a condus și peana sfântului ap. Pavel, care a scris epistolele sale — dând inviațiuni Romanilor, Efesenilor, Corintenilor etc., că ce să facă, cum să trăească și cum să câștige adepți la sfânta societate întemeiată de Domnul Hristos.

Acest Spirit sfânt inspiră și azi pe Arhierii bisericii lui Hristos în epistolele Lor către noi numite azi „Pastorale“, pe cari noi trebuie să le urmăm cu toată tăria, solidari și în unire, neuitând cuvintele s. Scripturi dela începutul acestei cuvântări: „Toată împărăția, care se împărechează se va nimici“.

Sfântul Apostol Pavel scrie fraților din Corint așa: „Fraților! voi sunteți biserica Dumnezeului celui viu, precum a zis Dumnezeu: că voiui locui între ei și voiui umbla, ... și de necurățenie să nu vă atingeți și eu vă voiui primi pe voi. Și voiui fi vouă tată.. Deci acestea făgăduințe având iubitorilor, să ne curățim de toată spurcăciunea sufletului și a trupului, făcând sfințenie întru frica lui Dumnezeu“.

Acestea sfinte cuvinte și nouă ne sună următorilor acelor Romani, cari au lăsat totul și au mers pe urma lui Hristos. Deci datorințe avem să urmăm acestea porunci — deși predate de s. Pavel numai ca profetie, ca curățim de patimi și spurcăciuni să putem lucra măntuirea credincioșilor nouă încredințați, solidari și în unire perfectă, ținând unii cu alții cu toată sinceritatea.

Dela s. Pavel și s. Petru să ne nutrim noi sufletele noastre, iar cărțile lumii acesteia plină de minciuni și falsități să nu se instăpânească pe sufletul și inima noastră. Noi suntem poporul lui Dumnezeu și toiașul moștenirii sale.

armăsari, local public, fabrică sgomotoasă sau rău mirositoare, apoi, ca într-un câț se poate școala să zacă departe de piață, de tren, râu sau locuri expuse curentelor de aer.

Pentru o sală de învățământ și pentru o școală, trebuie să se aleagă un loc în mărime de cel puțin 1000 m<sup>2</sup>.

Într-un câț se poate să se aleagă un loc, unde școala poate fi cu totul liberă.

Locul să fie, după cât e posibil plan și într-un nivel cu drumul. Nu se pot zidi școli pe loc băltoș sau infectat.

2. *Edificiul școlar.* Zidirea școlară cu o singură sală de învățământ trebuie să aibă și antișambra. Latrina corespunzătoare e a se zidi separat, deosebită după sexele elevilor. Se poate ridica în legătură cu edificiul școlii și locuința învățătorului dar aceasta trebuie să aibă intrare separată. Zidirea școlară trebuie ridicată astfel pe plan, încât la caz de lipsă să poată fi augmentată cu o nouă sală de învățământ.

În școlile cu mai multe sale de propunere, e de dorit și ridicarea unei sale pentru păstrarea aparatelor.

Școala este de a se zidi cu material ce se obișnuiește a se întrebuința în ținuturile respective. Nivelul padimentului trebuie să fie cel puțin cu 30 cm. mai înalt ca nivelul terenului. La locuri pezișe, măsura aceasta este a se lua deasupra punctului celui mai înalt al teritoriului ocupat de zidire. Padimentul salei de învățământ să fie din lemn moale, la înălțime de cel puțin 20 cm., așezat pe nisip uscat sau umplutură de humă.

Zidirea școlară trebuie să fie acoperită cu un acoperiș durabil și rezistent focului (țiglă, țigle de cement, țigle de cement artificiale).

3. *Sala de învățământ.* Numărul elevilor, cari frecventează școala, determină și

numărul salelor de învățământ. Considerând că în școlile legii nu pot să ocupe loc într-o sală de învățământ mai mult ca 60 elevi, salele de învățământ acomodate pentru 60 elevi, trebuie să zidite așa încât suprafața lor să fie cel puțin de 48 m<sup>2</sup> și cel mult 72 m<sup>2</sup>. În mod excepțional se poate ridica și o sală de învățământ mai mică, unde numărul elevilor obligați a frecventa școala zilnic este statornic și în mod însemnat sub 60.

Adâncimea salei de învățământ nu poate fi mai mare de 6.5 m. iar înălțimea nu poate fi mai mică de 3.4 m.

Sala de învățământ, după posibilitate, să fie situată în direcție nord-estică.

Păreții salei de învățământ se fie văruiți în alb, plafonul nu trebuie să fie plan. Într-un câț s'ar aplica plafon cu grinzi, înălțimea salei de învățământ nu trebuie să fie măsurată dela grindă ci dela scândură.

Ușa salei de învățământ se aibă o aripă, să fie lată de 1 m. și înaltă de 2.20 m.

Suprafața ferestrelor dela aceeași sală de învățământ, se atingă cel puțin 1/6 din suprafața salei.

Ferestrele trebuie să așeze în stânga elevilor. Ferestrele se fie duble și să se deschidă înăuntru. Aripelile superioare ale ferestrelor, într-un câț se poate să se înlăture. Crucea ferestrei să fie înaltă de 1 m.

Într-un câț se poate spațiul dintre cele două ferestre se fie minimal. Ferestile după puțină trebuie conduse până la plafon. Sunt de a se aplica ferestre, cari se închid de-adreptul.

Pentru încălzirea salei de învățământ trebuie aplicat cuptor satisfăcător. Cuptorul este de a se așeza mai potrivit în colțul de lângă învățător, al salei de învățământ.

4. *Antișambra.* Sala de învățământ să nu se deschidă imediat spre stradă sau spre curte, ci să aibă antișambra, în care se pot

deschide și mai multe sale de învățământ. Ușa antișambrei să se deschidă în afară. Pentru cruțare antișambra poate să se facă și din lemn.

La școlile cu mai multe sale de învățământ, ambitul de comunicație trebuie să fie lat de cel puțin 1.5 m.

5. *Latrina.* La locuri tot pentru 25—30 de băieți trebuie o latrină și un pissoire și pentru 20—25 fete o latrină. Latrină trebuie și pentru învățători și într-un câț în școală se află și locuința învățătorului trebuie latrină și pentru familia acestuia. Latrina învățătorilor și a familiilor acestora pot fi într-un grup, dar se aibă intrare separată. Locurile în lipsa canalizării trebuie să aibă o groapă separată. Locurile trebuie să fie departe de școală cel puțin de 10 m. Locurile se pot face și din lemn.

6. *Fântâna.* Pe teritoriul școlii trebuie să fie și fântâna. Fântâna se fie acoperită și de groapa latrinei, să fie departe cel puțin de 20 m.

7. *Locuința învățătorului.* La o școală cu una ori două sale de învățământ, locuința învățătorului poate fi în edificiul școlii, dar aceea trebuie să fie cu totul separată de edificiul școlii.

Locuința învățătorului trebuie să conștie din două odăi cu padiment de 40 m<sup>2</sup>, din culină și din celea mai necesari edificii laterale.

Budapesta, 9 Aprilie 1914.

*Béla Jankovich, m. p.,*  
ministru reg. ung. de culte și  
instrucția publică.

## Alegerea deputaților dietali.

(Continuare).

Atât protocolul de votare, cât și listele rubricate de votare, mai departe lista despre cei refuși și listele despre voturile date singuraticilor candidați, au să fie purtate în limba oficioasă a statului, în trei exemplare originale. Persoanele chemate să le compună sunt datoare să facă ulterior exemplarele, cari eventual ar lipsi, în original.

După adunarea voturilor, sau după constatarea, că votarea a fost zădărnicită, toate actele acestea le subscrie prezidentul comisiunii de votare, și notarul. După toate acestea, prezidentul comisiunii, dacă nu e totodată și prezident de alegere, transpune prezidentului de alegere cele trei exemplare ale actelor numite, listele electorale, în caz de votare secretă pe deasupra și biletele de votare și plicurile, în persoană, ori prin vre-un membru al comisiunii, ori apoi pe calea organului autorității, dar fără amânare.

### Stabilirea rezultatului alegerii.

Imediat cum au sosit din toate cercurile de votare actele referitoare la votare, prezidentul de alegere examinează fără amânare în fața prezenților membri din comisiune și bărbați de încredere, dacă votarea s'a încheiat în toate cercurile de votare, ori eventual a fost zădărnicită, ori a fost întreruptă.

Dacă votarea a fost încheiată în toate cercurile de votare, prezidentul de alegere cel mult în 24 de ore dela intrarea actelor stabilește rezultatul alegerii, adunând voturile în fața prezenților membri ai comisiunii de votare și a bărbaților de încredere.

Căci atunci, când vor ajunge ca și preoții să nesocotească sfințele învățături și să nu le pătrundă așa cum se recere va fi vai năuă. Și vai nouă va fi când unul altuia pismuind și unul pe altul de rău grăind — nu ne vom putea uni pentru a lăra mântuirea sufletelor.

Toate plângerile noastre de azi se reduc la partea materială. Ne plângem, că scăzând sântământul religios scade și ajutorul material ce-l ofereau cândva credincioșii preoților lor, și dărnicia lor și ajutorul lor pentru care ne invidiau cei de alt neam, e o poveste uitată.

Pentru toate acestea și pentru alte neajunsuri noi punem vina pe toată lumea, — numai pe noi nu.

O! iertați-mi on. Frați în Hristos — iertați-mă vă rog ca se mă declar cumcă vina o purtăm noi și numai noi. Cătră noi doară s'a adresat s. Pavel când a zis: „Fraților înțelepțiți de cei neașezați, mângăiați pe cei mici la suflet, sprijiniți pe cei nepuțințioși, fiți răbdători spre toți. Vedeti se nu întoarce cineva răul cu rău cuiva“...

Cuviute rupte din sufletul nostru, sunt acestea. Mi-se pare că și fără a ni-le spune s. Pavel le-am auzi vibrând în sufletul nostru ca o muzică sfântă și depărtată, prevestitoare de o lume plină de mărime și fericire.

Să fim răbdători, să facem bine celor ce ne urăsc, să convingem pe cei ce ne fac

nouă strâmbătate, că noi și — numai noi suntem păstorii lor adevărați, cari ocărțiți fiind îi binecuvântăm și vorbiți fiind de rău îi atragem la sânul de părinte.

Și în direcția aceasta lucrând să ne sprijinim unul pe altul.

Să fim părinți, învățători și păstori credincioșilor nouă încredințați.

Acest întreit rol nu-l putem purta dacă nu vom avea

a) ca părinți iubire adevărată și desinteresată față de fii noștri credincioși.

b) ca învățători cunoștințele necesare a cărții sfinte, a bibliei și

c) ca păstori, tactică, înțelepciune și abnegare sfântă în păstoria sufletelor.

Eu în următoarele mă voiu sili să vă arăt, cum trebuie să fim noi în rolul de părinte, cum în rolul de învățător și cum în rolul de păstor. Vă rog să mă ascultați cu dragostea cu care mă adresez cătră DVoastră.

(Va urma).

## Cugetări.

Culese de I. P. C.

Înțelepciunea e o prerogativă a sufletului — liberă și independentă, nu se poate cumpăra cu bani și cu mulțimea oamenilor. Sf. Ion Gură de aur.

Prezidentul de alegere nu ia în socotință voturile date pentru unul, care nu era candidat, încolo însă nu poate supune examinării rezultatul votării stabilit din partea prezidenților singuraticelor comisiuni de votare, și nici procedura prezidenților comisiunilor.

Rezultatul alegerii prezidentul de alegere îl publică în locul stabilit mai înainte în publicațiunea sa.

Deputat dietal ales al cercului electoral este a se proclama acela, care a întrunit majoritatea absolută a voturilor. Majoritatea absolută a voturilor e numărul mai mare decât jumătate din toate voturile legale, luându-se în socotință și voturile date pentru cei repășiți, ori pentru cei morți.

Dacă nici unul dintre candidați nu a întrunit majoritatea absolută a voturilor, între cei doi candidați, cari au relativ voturile cele mai multe, iar dacă aceste voturi se împart între mai mulți decât doi candidați, astfel, că mai mulți din ei au primit un număr egal de voturi, între toți candidații, cari au relativ voturile cele mai multe, are loc balotajul.

Dacă au fost doi, ori mai mulți candidați, și fiecare din ei are voturi egale, încă are loc balotajul.

Dacă vre-unul dintre candidați a repășit sub decursul alegerii și a rămas numai un candidat, prezidentul de alegere îl declară pe acesta, fără conșiderare la voturile primite, de deputat dietal ales.

Dacă după repășire rămân mai mulți candidați, nu numai unul, și majoritatea absolută de voturi nu a întrunit-o nici unul între candidații rămași, are loc balotajul.

Dacă însă, în caz de repășire, pe candidatul repășit au căzut mai multe voturi decât jumătate din cele date de toți alegătorii cercului electoral, alegerea se consideră de zădărnicită și se face alegere nouă.

Dacă candidatul ar trebui să fie proclamat deputat dietal ales, ori trebuie admis la balotaj, — sub decursul procedurii de alegere moare, alegerea trebuie considerată de zădărnicită și are să se facă alegere nouă.

Dacă în unul, ori în mai multe cercuri de votare, a fost întreruptă votarea, ori a fost zădărnicită, prezidentul de alegere, înainte de a stabili rezultatul alegerii, ordonează în respectivul cerc de votare continuarea votării, respective votare nouă.

Dacă însă voturile restante din respectivul cerc de votare (cercuri de votare), toate împreună, n'ar putea schimba rezultatul alegerii, prezidentul de alegere abstea delă continuarea votării, respective delă ordonarea votării noue.

Pentru continuarea votării, sau pentru votarea nouă, prezidentul de alegere pune termen numai decât, iar termenul nu poate fi pus, decât cel puțin pe a patra, și cel mult pe a șasa zi, delă dispozițiile luate din partea prezidentului. Prezidentul de alegere își trimite hotărârea referitoare la acest act spre publicare, artiștiilor comunale din comunele aparținătoare la acel cerc de votare (primarului orașului), cari apoi o publică numai decât în modul obicinuit.

La continuarea votării pot participa numai aceia, cari la votarea întreruptă nu au votat în mod valabil. La adunarea voturilor au să fie luate în conșiderare și voturile date înainte de întrerupere.

De altcum pentru continuarea votării

și pentru votarea nouă, sunt dătătoare de măsură aceleași norme, cari sunt stabilite în general pentru votare.

În cazul, că se ordonează continuarea votării, sau votare nouă, prezidentul de alegere stabilește rezultatul alegerii numai după primirea actelor referitoare la votarea continuată, ori la votarea nouă.

Dacă votarea a fost zădărnicită în toate cercurile de votare, întreaga alegere trebuie considerată de zădărnicită și atunci are loc alegerea nouă.

(Va urma).

**Limba de catehisare în școlile medii.** Mulți vor fi observat desigur cu mirare, că ministrul de culte și instrucțiunea publică în recenta sa ordinațiune, în care regulează chestia limbei de catehizare în diferitele institute de învățământ tace despre școlile medii.

Suntem informați, că aceasta s'a întâmplat anumit, fiind-că de fapt pentru școlile medii nici-când n'a existat ordinațiune ministerială, care să fi dispus a se propune religia în limba maghiară, ci s'a făcut numai atâtă, că directorii li-s'a poruncit, să *vidimeze cvitele numai la acei cateheți, cari vor catehisa în limba maghiară.*

Acum deci s'a revocat numai opreliștea respective porunca aceasta și s'a lăsat directorilor, ca să *vidimeze fără nici o dificultate cvitele cateheților neavând dănzii dreptul a cerca, cum și în ce limbă implinesc respectivii cateheți slujba lor.*

Așteptăm confirmarea oficioasă a acestei informațiuni a noastre, ca și pe punctul acesta se putem constata repararea nedreptății ce ni-s'a făcut și să putem încresta la bonul actualului guvern acest act de dreptate.

## Corespondențe.

Dela izvoarele

Crișului repede.

(Continuare și fine).

Fiind vorbă de reuniuni, unul dintre preoți desaproba cu toată tăria convingerii sale tendința de a înființa cu orice preț fel de fel de reuniuni și în biserica noastră. Așa apoi ne vom trezi, că în loc să desvoltăm pe cele existente, azi mâne se va reduce toată activitatea noastră la înființarea de noi și noi Reuniuni de tot felul. În timpul din urmă adică e vorbă să se mai înființeze și reuniuni de temperanță și — reuniuni pentru adorarea preasfântului sacrament (a preoților adoratori). Eu cred, zicea preotul respectiv, — nici decât nu e potrivit terenul în biserica noastră pentru a înființa deodată atâtă feluri de reuniuni. Atât temperanța în beuturile alcoolice cât și adorarea preasf. sacrament sunt lucruri cari foarte bine încap și în cadrele reuniunii de misiuni și a reuniunilor Mariane. Entuziaștii inițiatori ai acestor feluri de Reuniuni ar face deci cu mult mai bine dacă ar lupta pentru ca Reuniunea de misiuni și Reuniunile Mariane să iea în statutele lor și adorarea sf. Euharistii și temperanța în beuturile spirituoase. Dacă eu aș

înființa în parohia mea dintr'odată, ori și pe rând, reuniune Mariană, reuniune de temperanță și reuniune euharistică, oare ce ar fi mai mare: rezultatul moral — ori — zăpăceala poporenilor?

\*

S'a vorbit bine înțeles și despre înființarea societății literare „Sf. Unire“ — despre care nime nu-și poate da seamă de ce și — pe unde întârzie și s'a vorbit și despre colportajul de cărți și vestminte bisericesti. De unde cumpără poporul cărțile pline de credințe deșerte și superstiții? Dela colportori. Iar ornatele scumpe, rău lucrate, tot delă aceștia le cumpără. Iar cărțile de cuprins religios-moral, precum și ornatele bine lucrate și solide, trebuie să mucezească prin dulapurile librăriilor și atelierelor, pentru că ai noștri nu sunt în stare să priceapă înșămătatea cea mare a colportajului și nu sunt în stare să înțeleagă că numai prin organizarea colportajului putem să punem în mâna poporului cărți bune și ornate corespunzătoare.

\*

Confratele Vasile Cerghizan afirmă despre mine că eu aș fi făcut în sinodul districtului nostru propunerea, ca să se șteargă beuturile alcoolice delă funcțiunile religioase. Adevărul însă e, că această propunere a făcut-o cu graiul viu On. Petre Agrișan din Bociu. Eu am sprijinit numai această propunere și având tocmai eu la îndemână unelte de scris, am și stilizat-o momentan. Poate această împrejurare a contribuit ca confratele Vasile Cerghizan să-mi atribue meritele altora, prin aceste cu plăcere rectific cele scrise de fratele Cerghizan. (Vezi articolul lui V. C. „Să discutăm orisă lucrăm?“)

— s. p. —

**Chestia cantoratului**

în biserica noastră.

În zilele trecute din luna lui Martie a. c. corul episcopilor catolici de ritul răsăritean și apusean (grecesc și roman) ș'au ținut conferința în Budapesta sub prezidiul episcopului primat al Ungariei dr. Ioan Csernoch.

Din număratoarele debateri, ce erau puse la ordinea zilei, una ne privește și pe noi. Era vorba și de ridicarea salarelor cantonale, de sine înțeles numai la cei romano-catolici, și nu și la cei greco-catolici.

În unul din nrii trecuți am aflat printre noutățile organului mitropoliei noastre „Unirea“, și laudabila știre, cu privire la „cvalificarea și examinarea cantorilor“, ce s'au supus la acest examen, și dintre cari au dovedit progres 18 persoane, e frumoasă aceasta pornire.

Dar după cât știm până în prezent, Veneratele Ordinariate nu au luat nici o dispozițiune mai sigură și decizivă pentru deschiderea concurselor cantonale, ci totaștăm și în prezent, ca și în trecut; d. ex. unde lipsește câte un cantor, parohul și poporul îl îndeplinesc cu câte un cântăreț de acolo din loc, pe care îl recomandă protopopului spre a fi împărțit cu un „decret protopopesc“ provizor ori chiar definitiv, fără a mai obține concesiune ori a face raport la conșistor, pentru a deschide concurs ca se recurgă candidații ori cantorici

evaluație suficientă; și așa noi rămânem numai cu osteneala ce o am avut prin Blaj, și cu banii cheltuiți, iar posturile le ocupă căntăreți neapți.

Până nu se iau dispoziții pentru aceste și pentru îmbunătățirea sortii noastre, toate cursurile, ce se săvârșesc la Blaj, din partea tinerilor ce alegă după dorul de cantorat, sunt fără rost, și nu se rentează pentru dănsii de ași cheltui banii zădarnic, și a ședei acasă cu diplomă.

Deci precum Ven. Ordinariat mitropolitan s'a îngrijit pentru cursurile și evaluarea cantorilor, rugăm să se îngrijească și pentru susținerea lor, adică: ridicarea plăților și înscrierea la penziune, de care favor sunt împărțâși până în prezent numai cantorii dela orașe, iar nu și cei aplicați în serviciile bisericilor rurale.

Tot odată dorim ca toate concursurile din cele patru dieceze ale noastre se fie publicate în organul mitropoliei noastre „Unirea”. — care ajunge în mâinile tuturor cantorilor diplomați doritori de a ocupa vre-un post cantoral, — și nu numai în „Foile oficiale” ori „Circularele” respectivelor dieceze, cari nu ajung de loc în mâinile candidaților.

Acestea sunt dorințele noastre, cari cer înlăptuire urgentă!

Ioachim Simu,  
cantor gr.-cat, diplom. și definitiv.

## Reviste.

**Răsboiul din Mexico.** După cea mai nouă știre din New-York nu se sperează, că răsboiul se va putea aplană pe cale pașnică. Și asta din incidentul obvenit pe neașteptate. Anume: generalul mexican Barron, a arestat pe dr. Ryan, trimisul guvernului de stat din Washington, silindu-l să-i descifreze toate telegramele secrete ce le avea la dânsul. Fiindcă Ryan n'a voit, Barron l-a judecat la moarte ca pe un șpion. Bryan, secretarul afacerilor de externe a cercat toate mijloacele pentru a-l scăpa. A telegrafiat și lui Huerta, pentru ca să elibereze pe Ryant și să-l ducă înaintea tribunalului, care să-l judece după toate prescriesele legii.

După o altă știre generalul mexican Maas se apropie deja de hotare, cu o oaste uriașă, voind să ocupe orașe mărginașe de ale Americii, în vreme ce flota americană e ocupată la Veracruz.

**Răscoale noue în Epir.** O știre din Durazzo spune, că răsculații din Epir au ocupat orașul Colonia. Ocuparea s'a făcut cu ușurință, căci cea mai mare parte din jandarmi de pază cari aveau să apere acest oraș au fost trimiși în Corița. Cei rămași nu s'au putut opune răsculaților, cari intrând în Colonia au ucis o mulțime de femei și copii, iar orașul l'au aprins.

Răsculații înaintează mereu. În Durazzo s'au făcut mari demonstrații pentru măcelul acesta al răsculaților din Epir, săvârșit în orașul Colonia. Demonstrațiile sunt îndreptate în potruva Greciei. E pus la cale un mare meeting, care se va ocupa în special cu brutalitățile, ce le-au îndurat albanezii din Colonia.

## Diverse.

*Din cauza sf. sărbători de mâne — Sf. George — numărul proxim va apărea Sâmbătă.*

**Concurse.** Pentru ocuparea parohiei Cacovei-Ierii, districtul protopopesc Indol, se escrie concurs cu terminul de 15 Maiu 1914. Intreg venitul congrual local e computat în 63 cor. 60 fill. Tot cu acest termin se curentează următoarele stațiuni cantordocentale: Postul de cantor-învățător din comuna Suciag, districtul protopopesc Cluj. — Postul de cantor-învățător din comuna Dezmir, districtul protopopesc Cojocna. — Postul de cantor-învățător din comuna Aghireș, districtul protopopesc Cluj. — Postul de cantor-învățător din comuna Litaromână districtul protopopesc Indol. — Postul de cantor-învățător din comuna Șalcău, districtul protopopesc Sibiiu — Postul de cantor-învățător din comuna Proștea-mare, districtul protopopesc Mediaș.

**Starea sanitară a Malestății Sale.** Vremea schimbăcioasă, vântul și frigul, provenit în urma unei ploii de ghiță, ce s'a descărcat în zilele trecute peste Viena și Schönbrunn, au influențat mult asupra stării sanitare a Monarhului nostru. Neputându-se plimba pe afară, Vineri-noaptea spre Sâmbătă a durmit puțin neliniștindu-l catarul, de care suferă în grad mare. De Duminecă se simte bine și fiind timpul favorabil va eși să-și facă plimbările obicinuite prin parc. Tot atunci a primit în audiență pe contele Frautt-mansdorff.

† **Mihaiu Rațiu.** Un român fruntaș din Dăbâca *Mihaiu Rațiu*, în vârstă de 53 ani, fratele pretinului și tovarășului nostru de muncă dr. *Ioan Rațiu* prof. gimn. a căzut victimă în Miercurea trecută unui accident de automobil. Decedatul se reintorcea dela târgul de țeară din Gherla cu doi boi ce-și cumpărase. În aceeași vreme îl ajunge din urmă un automobil în goană mare, dând un țipet strident de sirenă. El cotește la marginea drumului, dar în aceeași vreme boii speriați de zgomotul automobilului, o iau spre ceea parte a drumului și proprietarul lor se ia instinctiv pe urma lor, ca să-și apere boulenii. Nu cunoaștem încă amănuntele acestei tragedii, dar după cât am cetit în o foaie din Cluj, credem că nenorocirea s'ar fi putut evita, dacă goana automobilului nu era așa de nebună. Automobilistii, în clipa din urmă au încercat să eviteze catastrofa, dar o aripă a automobilului a atins pe nenorocita victimă, trecând apoi peste el și strivindu-l mortal. A fost transportat îndată la clinica din Cluj, unde cu toată îngrijirea doctorilor, a repausat Vineri dimineața. A rămas în urma lui văduva și copiii orfani.

Exprimăm cu acest prilej pretinului nostru dr. *Ioan Rațiu* și întregii familii cele mai simțite condolențe.

**Examenul scris cetitului la pretura din Blaj.** La pretura din Blaj, terminul pentru examenul scris-cetitului celor-ce voese a-și primi dreptul de alegător, e 15 Maiu și următoarele zile, în școala de stat, iar terminul pentru înștiințare trebuie să se facă la pretura din Blaj, în persoană sau în scris până în 14 Maiu.

Examenele se vor ținea dela 8—12 a. m. și dela 2—6 p. m.

**Dare de seamă și mulțumită publică.** La colecta în scopul ridicării unei cruci pe mormântul regretatului profesor *Teodor Văndor*, au binevoit a contribui: Dr. Alexandru Borza, Iuliu Busoiu, Al. Comșa, Nicolae Costea, Emilian Cosma, George Dănilă, Traian Dughel, Aurel C. Domșa, Iacob Domșa, Valeria Domșa, Sever Frățilă, Aurel B. Gaja, Iustin Hossu, Teofil Hossu, Maria Kampf, Iuliu Maior, Ion Moldovan, Ion Moldovan, Vasile Moldovan, Semproniu Muntean, Victor Muntean, Ana Nyergeș, Ion Pop, Miluș Pop, Niculiță Pop, Sever Pop, Ștefan Pop, Valy Pop, Dr. Victor Pop, Gavriilă Precup, Ionel Precup, Leontina Dr. Raț, Ștefan Roșian și Lucia Vici — câte 1 cor.

Elisa Bodocan, Ioan Botezan, Mărioara Caliani, Alexandru Ciura, dr. Ioan Coltor, Veturia Groze, Ioan Hossu, Ioan Hossu, Iuliu Hossu, dr. Victor Macavei, Gavriil Metea, familia Muntean, Nicolae Negruț, dr. Laurențiu Nestor, dr. Iustin Nestor, dr. A. Nicolescu, Adrian Oțoiu, dr. Cornel Ordace, Aurel Petruca, Ștefan Pop, dr. Al. Rusu, Rozica Șerban, dr. Szmigelszky, dr. Eugen Solomon, George Spinean, Ștefan Suciu — câte 2 cor.

Dr. Ion Bălan, Iuliu Laslo, Vasile Morar, Chivuța Negruț, Rafiluța Negruț, Dr. Vasile Suciu — câte 3 cor.

Dr. Ion Sâmpăleanu — 4 cor.

Dr. Elie Dăian, Iuniu Brut Hodoș, George Itu, Silvestru Nestor, Nicolae Ordace, Alexă Pop, Silvia Pop, Valer Suciu, Dr. Liviu Tilea — câte 5 cor.

Iuniu Brut Micu — 8 cor.

Veturia Negruț, Silvia Nestor, Dr. Octavian Prie și Internatul de băieți — câte 10 cor.

Crucea de marmură ridicată pe mormânt a costat 206 cor. Exprim pe calea aceasta mulțumitele mele pentru maritimosele oferte. În deosebi mulțumesc dnei Veturia Borza, dnilor Iuniu Brut Micu și Gavriil Metea, cari mi-au ajutat la colectarea banilor.

Blaj, 1 Maiu 1914. *Silvia Nestor.*

**Rectificare.** La statutele reuniunii de temperanță, publicate de noi după modelul statutelor din comuna Dragomirești, s'a strecurat la § 17 o regretabilă greșală scăpată la revizie din vedere. Textul publicat de noi este a se ceti astfel: „90% în folosința și proprietatea bisericii gr. cat. române din X, iar 10% în folosința altor scopuri de binefacere sau culturali”. În broșură textul va apărea cu îndreptările de mai sus.

**Film românesc.** În zilele de 9 și 10 Maiu n. (Sâmbata și Dumineca) se va reprezenta la „Cinema-Edison” din Blaj un film de o rară frumșeță: „Cetatea Neamțului”, cuprinzând și alte tablouri grandioase din Țara românească.

A se vedea la partea literară a numărului nostru de azi!

**Necrolog.** † *Georgina Porutiu* a repausat în 2 Maiu a. e. în Cianul-deșert.

*În veci amintirea lui!*

# Partea Literară.

## STATUTELE

Reuniunii de rugăciuni »Cununa sfintei Mării« a femeilor gr. cat. din X.

§ 1. Reuniunea poartă numirea de »Cununa sfintei Mării« a femeilor gr. cat. române din X.

§ 2. Scopul reuniunii este:

a) dobândirea ajutorului Preacuratei Născătoare de Dumnezeu în toate năcazurile vieții și în ceasul morții,

b) dezvoltarea cultului Mariei,

c) creșterea religioasă-morală a membrilor familiei,

d) stărpirea credinței deserte, a vracurilor și a descântecelelor din tot felul de nevoi,

e) cultivarea simțului de pietate în popor.

f) ușorarea sarcinei vieții pământești,

g) înfrumusețarea bisericii și

h) ajutorarea sufletelor părinților și fraților noștri din locul curățitor.

§ 3. Membrii reuniunii sunt ordinari și ajutători.

§ 4. Membră ordinară e fiecare femeie sau fată fecioară greco-catolică din X. care se obligă deodată cu înscrierea, că va împlini cu pietate datorințele înscrise la § 6 în numerii 1—12.

§ 5. Membru ajutător e fiecare creștin gr. cat. din X. sau din alt loc, care prin rugăciunile sale dedicate în scopul reuniunii sau cu o sumă oare care de bani — contribuie la ajungerea scopului prevăzut în §. 2.

§ 6. Datorințele membrilor ordinare:

1., să-și înscrie numele în catalogul de membri a reuniunii și să primească atestat,

2., să poarte pe piept medalia sfintei Maria, cu inscripțiunea: »Preasfântă Maria maica lui Dumnezeu roagă-te pentru noi«,

3., să știe sau să învețe în decurs de șase luni dela primire, rugăciunile: Tatăl nostru, Născătoare de Dumnezeu, Impărate Cereșe, Credeul, 7 taine, apoi cele 10 porunci a lui Dumnezeu și 5 porunci ale bisericii,

4., să asculte sf. liturgie în Dumineci și sărbători și cel puțin în una din zilele de lucru a fiecărei luni. Să reciteze paraclisul și să-și unească rugăciunile lor cu a preotului și ale cântăreților în toate duminicile după amiază în biserică, înaintea icoanei »Adormirei Preacuratei Născătoare de Dumnezeu«, întru cât starea sănătății le va îngădui,

5., să se mărturisască și cuminece cel puțin de două ori într'un an și anume la Paști și la sfânta Mărie mare.

6., să-și crească pruncii în frica lui Dumnezeu, să-i învețe rugăciunile și poruncile Lui și a bisericii catolice singur mântuitoare și să supravegheze cu iubire de mamă toate lucrările lor; să-i deprindă în moravuri creștinești sădind în inimile lor iubirea lui Dumnezeu și a deaproapelui,

7., să trăiască cumpătat încunjurând cu desăvârșire crășmele și petrecerile des-

frânate și prin sfaturile cuvioase și prin rugăciunile îndreptate către Preasfânta, Născătoare de Dumnezeu să năzuiască a abate de pe calea rătăcită pe soțul, părintele sau altă rudenie a lor.

8., să vigeze asupra servitorilor ca aceia să-și reciteze rugăciunile dimineața și seara și să-i dimită în Dumineci și sărbători la biserică,

9., când să roagă și cer darul lui Dumnezeu totdeauna să adaugă și rugăciunea aceasta: »Preasfântă Maria maica lui Dumnezeu roagă-te pentru noi păcătoșii«,

10., să contribuie după putere și după credință pentru acoperirea speselor reuniunii a) cu ocaziunea înscrierii de membră și b) în pixida »Cununei sfintei Mării« din biserică,

11., să îndemne și pe vecinele sale la intrarea în sinul reuniunii.

12., să-și închine rugăciunile sale și faptele cele bune în scopul reuniunii.

§ 7. Foloasele membrilor:

1. Primesc ajutorul special a Preasfintei Vergură Maria atât în viața cât și în ceasul morții și în purgator.

2. Să împartășesc în fructele sf. liturgii din toate Sâmbetele de peste an aduse în onoarea Maicei Domnului la intențiunea reuniunii.

3. Primesc darul lui Dumnezeu în urma rugăciunilor și a faptelor celor bune săvârșite de ei înșiși sau de alți membri a reuniunii.

4. Să deprind în fapte creștinești și servesc de îndreptare la cei păcătoși.

5. Iși adaug merite pentru viața de veci.

6. Iși câștigă apărătoare pe Impărăteasa Cerului.

7. Imblânzesc mânia lui Dumnezeu cea pe drept pornită pentru păcatele noastre asupra familiei sau întregii comune creștinești.

8. Să întăresc în credință, în iubirea lui Dumnezeu și a deaproapelui.

9. Trăiesc în cumpătare, în cinste și lasă posterității urmași vrednici de numele creștin.

§ 8. Reuniunea să administrează prin un comitet stătător din conducător, președintă, cassar și din curătorimea bisericească.

§ 9. Conducătorul reuniunii este preotul local, care împlinește totodată și agențele scripturistice.

§ 10. Ceilalți oficiali să aleg de către adunarea generală pe 3 ani, și pot fi realeși.

§ 11. Comitetul să îngrijește ca scopul reuniunii să nu să piardă din vedere și membrii se desvoalte zel în mărirea Preacuratei Fecioare Maria, în rugăciuni și în purtare morală și că viața religioasă morală să înflorească în parohie.

Dispune celebrarea sfintei liturgii în biserică gr. cat. din loc în toate Sâmbetele pentru membrii reuniunii așa că tot a zecea Sâmbătă să se aducă sf. jertfă pentru odihna sufletescă a membrilor repausați și a tuturor sufletelor din purgator.

Cetește prin preotul local și prin cantorii bisericești în toate Duminicile după vecernie câte o parte din sf. Scriptură a testamentului vechiu și nou și în formă de prelegere populară desfășură credința cea adevărată despre Dumnezeu și om, legea

lui Dumnezeu și scopul final al omului, de spre biserică lui Hristos și darurile ei; ajutorul sfinților și a Preacuratei Vergură Maria — sau cântă Paraclisul și alte rugăciuni și Acaftiste rânduite în sfânta maică biserică greco-catolică în onoarea Preasfintei Născătoare de Dumnezeu.

Iucassează darurile binevoitoare a membrilor și altor credincioși cum și ajutoarele de peste an depusă în pixida »Cununei«.

Acopere lipsese reuniunii, cum sunt onorarul pentru sf. liturghii, procurarea medaliilor cu inscripțiunea reuniunii, împărțirea cărților de rugăciuni între școlarii gr. cat. români din comună, cari în decursul anului au dovedit purtare morală laudabilă și au învățat mai bine și mai cu sîrguință religiunea și istoria biblică, înființarea și ajutorarea corului plugarilor din comună prin procurarea cărților și a notelor de cântări bisericești, împodobirea bisericii, ajutorarea cu rugăciuni și după putință și cu hrană și îmbrăcăminte a vre-unui membru bolnav și sărac.

§ 12. Comitetul de controlare se compune din curătorul primar și din controlorul averilor bisericești din parohie. Datorința lui este să controleze administrarea și folosirea după trebuință a banilor reuniunii; participarea membrilor la rugăciuni și la prelegeri, trezvia și moralitatea membrilor, sîrguința școlarilor premiați și toată activitatea comitetului dirigent.

§ 13. Reuniunea ține în 21 Sept. st. n. în ziua nașterii Preacuratei Vergură Maria în tot anul adunare generală, în care comitetul administrativ raportează peste starea religioasă-morală a membrilor, peste activitatea comitetului, cetește rațiunile anuale și prezentează preliuuarul de spese pe anul următor.

§ 15. Averea reuniunii formează proprietatea bisericii gr. cat. române din X. drept aceea raportul anual statorit în adunarea generală este a să susțerne la Preamăritul Guvern diecezan gr. cat. de Gherla.

§ 16. La caz când reuniunea s'ar desființa, toată averea ei trece în administrarea curatoratului bisericesc gr. cat. din loc și să întrebuintează și mai departe în scopul ce și-a defipt aceasta reuniune.

§ 17. Aceste statute intră în vigoare după aprobarea lor din partea Preaveneratului Ordinariat diecezan gr. cat. de Gherla.

Dat din adunarea generală a »Cununei sfintei Mării«, a femeilor greco-catolice române din X. ținută în X. la (dattul).

N. N.  
președintă.

N. N.  
preot, conducător.

Și statutele aceste se pot schimba după trebuință. Statutele statorite definitiv să susțern pe calea oficiului protopopesic în trei exemplare, dimpreună cu protocolul adunării de constituire — la Preaveneratul Ordinariat diecesan pentru aprobare.

Protocelele și registrele ce să recer la administrarea conștițioasă a »Cununei« sunt:

1. Catalogul membrilor și al ajutătorilor.

2. Ziuarul de cassă.

3. Tabela sfintelor liturgii.

4. Protocolul adunărilor și
5. Rațiunile.

Osteneala și jertfa ce aduce  
peotul pentru înființarea »*Reuniunii  
le temperanță*« și a »*Cununei sfintei  
Mării*« o resplătește insutit poporul  
redincios abătut de pe calea peririi  
și mai ales conștiința sufletească, că  
nu ai rămas dator sub acest raport în-  
vințea lui Dumnezeu.

### Doamne sfinte, Doamne sfinte!

Doamne sfinte, Doamne sfinte!

A căzut din cer o stea —

Și a lăsat o rază blândă

De lumină, după ea.

Doamne sfinte, Doamne sfinte!

Florile ce mor, se stâng

Lasă 'n urmă — un miros dulce

Peste văi și peste crâng.

Doamne sfinte, Doamne sfinte!

Toate câte 'n lume mor,

Lasă-o urmă din ființa

Și din existența lor.

Doamne sfinte, Doamne sfinte!

Fă ca 'n cele de apoi,

Se rămâie — o pomenire

Că-am trecut pe — aici și noi.

vbm.

## Sobieski și Români.

— Un nou film românesc. —

Castelul Peleş. Sinaia. Regina Carmen Sylva.  
Cetatea Neamțului. Lupta plăeșilor cu Sobieski.  
(Mănăstirea Argeșului).

Societatea cinematografică *Leon Popescu*  
la București a pregătit un nou film artistic,  
laborit scriitorilor noștri Em. Gârleanu și  
J. Moldovan.

În el se amestecă o mulțime de ta-  
blouri, cari de cari mai frumoase, începând  
de tablourile ce reprezintă România de azi,  
până departe în trecut, pe vremea vitejilor  
plăeși, cari au apărat Cetatea Neamțului  
în vechea Moldovă.

Chiar la început vedem pe Regina  
*Carmen Sylva* în societatea principesei  
de Wied, în minunatul ținut al Sinaiei.  
Vedem apoi schimbarea gardei românești,  
castelul Peleş ascuns în mijlocul pădurii de  
razi și „Pelisorul“, cuibul principesei Maria,  
ridicat pe trunchiurile brazilor seculari.

Mai urmează apoi câteva scene, în le-  
pătură cu pacea încheiată la București, în  
unul trecut.

\* \* \*

Tabloul următor e lucrat după novela  
storică al lui Negruzz: „Sobieski și Români“.

Plăeșii din jurul Cetății Neamțului  
raiesc la poalele Cetății sub conducerea lui  
*Șoiman*, a cărei fată *Tudora* e îndrăgită  
de voinicul plăeș *Fărcaș*.

O țigancă îi vestește Tudorei, că o  
mare primejdie îl amenință pe iubitul ei,  
căci încurând vor năvăli Poloni în țară.

Prorocirea țigăncii se împlinește în-  
curând.

Plăeșii tocmai își petreceau la horă,  
când aud sunetul buciului din vârful

cetății, vestind lumii, că Leșii au intrat  
în țară.

Plăeșii conțenesc din joc, și ridicându-și  
brațele spre cer, jurând că vor lupta cu  
credință pentru pământul strămoșesc.

Ei se înarmează cu flinte, coase, săcuri  
și pornesc în cetate, făcându-și semnul crucii.

Polonii șoseșc încurând.

Lupta se începe cu mare înverșunare;  
plăeșii omoară o mulțime de soldați poloni.

Dar ce folos!

Ei erau abia numai o mână de oameni  
— nu aveau nici gloanțe de ajuns, nici  
proviant — și așa trebuie să primească  
ofertul lui Sobieski de a preda cetatea,  
căci alteum sunt amenințați să fie aruncați  
în aier.

Porțile cetății se deschid și plăeșii trec  
prin șirurile oastei polone, care la ordinul  
lui Sobieski le dă onorurile militare.

E un tablou de o rară frumseță  
convoiu românii, ce se retrag prin pă-  
duri, la munți, din calea năvălitorilor străini.

Ajunși la casele lor *Fărcaș* și *Tudora*  
se cunună și tot satul ia parte la bucuria lor.

Viteazul *Șoiman* a căzut în luptă; dar  
bucuria celor rămași în urmă nu se poate  
ascunde, când ei sunt martori la fericirea  
ficei lui, *Tudora*, care e mireasa lui *Fărcaș*.

\* \* \*

Tabloul se schimbă repede, înfățișân-  
du-ne, deodată ruinele Cetății Neamțului,  
așa cum sunt azi, ciuruite de plumbi și  
măcinate de cursul vremii îndelungate.

E un moment scump acesta, amintind-  
du-ne vitejia vremilor vechi, care a salvat  
pământul țării, pentru urmașii de azi.

\* \* \*

De aci trecem în Muntenia de odini-  
oară, pe Valea Jiului, urmărind cursul ei  
spumos și drumul de alături până aproape  
la granița țării noastre.

De încheiere apare minunata „Mă-  
năstire de Argeș“, aducându-ne aminte de  
legenda lui *Negru Vodă* și a meșterului  
*Manole*, care a zidit cel dintâiu, aceasta  
„falnică zidire“ jertfându-și pe scumpa lui  
soțioară *Ana*, în zidurile acestei măgăstiri.

\* \* \*

Publicul din Blaj și împrejurime va  
avea ocazia să vadă acest film minunat  
*Sâmbătă și Dumineca viitoare* (9 și 10 Mai  
n.) la cinematograful din loc.

E un film de toată frumseța, care  
poate rivaliza cu „Filmul independenței“, pe  
care îl cunoaștem cu toții.

## BIBLIOGRAFIE.

### A apărut:

**Chestiunea polonă.** Sub titlul  
„*Chestiunea polonă*“, dl Ion Iosif Schiopul,  
a scos un studiu instructiv referitor la tre-  
cutul și actuala situație a poporului polon,  
care din popor cu viață de stat independen-  
tă pe vremuri, azi e supus la trei mari  
stăpâniri străine. — La 1796 când Austria  
Germania și Rusia au făcut ultima împăr-  
țire, așa zisa „*Finis Poloniae*“, acest stat s'a  
șters din harta statelor europene. Și  
deatunci nouă milioane de poloni au ajuns

sub stăpânirea Rusiei, patru milioane sub  
a Austriei și mai mult de trei milioane sub  
a Prusiei. De atunci în Rusia polonii și-an  
pierdut orice independență națională. O  
soarte mai bună avură polonii din Austria,  
unde și-au cucerit pe seama lor admini-  
strație națională. În Prusia polonii se  
luptă și azi împotriva acțiunii de desnațio-  
nalizare a guvernelor prusiace, apărându-și  
cu succes ființa națională prin o acțiune  
bine chibzuită.

Studiul e foarte instructiv, mai ales  
din punctul nostru de vedere.

Dl Schiopu arată, că în lupta polo-  
nilor din Prusia împotriva tendințelor de  
desnaționalizare se pot constata trei faze  
de organizare: în stadiul prim 1831—1863  
polonii își caută razimul național la comi-  
tetele naționale din străinătate polonii emi-  
grați; în a doua fază 1863—1893 polonii  
stăpâniți de convingerea, că interesele lor  
naționale pot fi apărate numai în parlament;  
în faza a treia dela 1893 încoace se orga-  
nizează economiceste.

Autorul arată în partea primă frământă-  
rile interne, politice culturale, sociale și  
economice ale polonilor, cari au premers  
organizației cooperative, în partea a doua  
vieța financiară, organizarea, rolul și re-  
zultatele cooperativei de tot felul și în  
partea a treia lupta pentru pământ ce o  
poartă azi acest popor supus.

Cartea se poate procura la Tipografia  
arhidiecezană din Sibiu și coastă 2 cor.

### Biblioteca „Unirii“.

1. *Ben Hur*, sau zilele lui Mesia de  
Levis Valace, 2 vol. 2-90
2. M. Eminescu, *Studiu critic* —90
3. *Câteva momente din începutul bise-  
ricii române*, de C. Auner —20
4. *Nume de familie la românii din  
Ungaria*, de Alesiu Viciu —12
5. *Din viața lui I. Micul*, de M. Străjan —16
6. *Albertina*, povestire de Dr. V. Bojor —30
7. *Cestiuni* din dreptul bis. unite p. I. II. 3-40
8. *Cele două fețe ale lumii*, de Nicu —30
9. *Ziua deșteptării*, de Aurel Fodor —16

### Biblioteca din Blaj.

1. Vestitorii credinții vol. I. —24
2. Impresii —24
3. Sfânta Casă din Loreto —24
4. Floricele din raiu —24
5. Calea spre fericire —30

**Istoria bisericească pentru șco-  
lile elementare greco catolice** de Stef. Roșian  
Prețul 50 fil. + 5 fil. porto.

Pentru teatrele dela sate cea  
mai potrivită piesă e

### O vișoară,

piesă populară în 3 acte de *Octavian  
Prie*. Umorul sănătos și motivele luate  
din viața noastră ardelenescă o fac  
una dintre cele mai atrăgătoare opere  
teatrale. S'a predat pretutindenea cu  
mare succes. Se află de vânzare la  
*Librăria seminarială din Blaj* (Balázs-  
falva) și costă 60 fil. plus 5 fil. porto.

„Bucură-te Marie“ de Fr. Xav. Wetzel în traducere de Ion Belu. Retipărită din coloanele „Unirii“ într-o broșură drăguță de 80 pag. cu literele dlui Alexandru Anca din Gherla.

„Bucură-te Marie“ e un mărgăritar splendid între numărătoarele serii de apologetică populară a marelui scriitor catolic Wetzel. Impărțită în 7 capitole explică „Salutarea îngerească“ făcând totodată niște reflexii de toată frumusețea. Laudele și afecțiunile adresate Maicii Domnului au menirea să-l alipească pe om mai mult de virtute; și încălzii de razele unei iubiri cerești față de multele noastre imperfecțiuni și mizerii ne aprindem de un dor ferbinte de a ne apropia de Maica și Ocrotitoarea noastră rugându-o să ne primească de fi ai Ei. Astăzi, când cu bucurie înregistrăm în coloanele acestei foi înființarea atâtor „Reuniuni Mariane“ și mai ales, când vedem, că Preasfințitii dela Gherla, Orade și Lugoj să pun în fruntea mișcării fălăind steagul curat al Vergurei, când în Biserica noastră se simt undele binecuvântate al unui curent mai presus de grijile zilnice, credem, că „Bucură-te Marie“ a apărut la timpul cel mai potrivit. Sperăm, că sufletele pii să vor împrietini în grabă cu cărticica aceasta adunând din ce în ce mai multă miere dintre șirele ei.

Se recomandă cu toată căldura tuturor adoratorilor Maicii Domnului, membrilor „Reuniunilor Mariane“ și precților, precum și ca cea mai potrivită cărticică de premiu

școlarilor și ca lectură folositoare cărțurilor dela sate.

Se poate procura dela dl Ion Belu, cleric Blaj (Seminar) precum și dela Institutul de arte grafice Alexandru Anca din Gherla cu prețul de 50 fil. + 5 fil. porto

Admirabilul tablou

### Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/68 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj*. — Prețul freat 220 cor.

### Elemente de igienă,

referitoare la biofiziologia anatomică de **Dr. V. Hâncu**, medic arhidiecezan, — Blaj.

E o lucrare absolut trebuincioasă pentru fiecare om cu carte. — Prin nenumăratele ilustrațiuni dă o iconă foarte intuitivă asupra organismului omenesc. Lucrarea aceasta, care umple o lacună de mult simțită, a fost apreciată și întimpinată pe piața cărților într'un chip din seamă afară elogios.

Se află de vânzare la autor și la *Librăria Seminarială din Blaj* (Balázsfalva). Prețul 1.50 + 10 fil. porto.

Proprietar, editor: **Vasile Moldovan**.

Redactor responsabil: **Augustin Gruția**.

## Concurs.

Intreprinzătorii doritori de-a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Copșa mare (Nagykapus posta Berethalom) prin aceasta se reacearcă, să-și înainteze ofertele în scris, însoțite de cauțiunea de 450 cor. adecă patru sute cincizeci coroane la Curatorul bisericii subsemnate cel mult până la 20 Maiu st. n. 1914 la 10 ore a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre lucrări și anume: formularul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, construite de inginerul arhidiecezan și aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 10 Ian. st. n. 1912 sub Nrul 10478 se pot studia zilnic în cancelaria parohială între orele 8—5 din zi.

Prețul de strigare e 4500 coroane adecă patru mii cinci sute coroane.

Copșamare, la 25 Aprilie 1914.

**Iosif Cutean**

adm. paroh.

(22) 2—3

**George Călborean**

curator primar.

Institut de asigurare ardelean

# „Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 1—5.

Edificiile proprii.

recomandă

### Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

### Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix, cu platire simplă sau dublă a capitalului, asigurări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1913	K.	5,755,858.27
Capitale asigurate pe viață achitate		5,635,328.12
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1913	foc	144,436,366.—
	viață	12,067,702.—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	cor.	2,696,458.—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

.8 38 ?

## AU APARUT și se află de vânzare la Librăria Seminarială din Blaj:

Apostolul sau faptele și Epistolele ss. Apostoli f. 4., broș. 14 — legat în piele	22.—
Evangelia, dela s. liturgie și inserat din ziua întâie a învierii Domnului Hristos, în 7 limbi, Blaj 1880, legată, în folio	1.20
Euhologiu, crudo 6 60 fil., leg. în piele 9 60 fil., leg în piele șagren cu foi aurite	12.—
Liturgier, pe hârtie prima broș. 6 cor., pe hârtie secunda broș. 5 cor., pe hârtie prima leg. 9 cor. pe hârtie secunda leg. 8 cor., legătură de lux	15.—
Orologer, crudo 6 60 leg. în piele 9 60, leg. în piele șagren cu foi aurite	12.—
Octoic mic, 8° crudo 1 60 fil. legat simplu	1.90
Octoic cu Pentecostar legat întruna	3.60
Pentecostar mic, 8-o crudo 1 70 fil., leg. simplu	2.—
Prohodul Domnului Nostru Isus Hristos	—30
Psaltire, broș., 2.20, leg. în pânză 3.—, în piele	4.—
Triod, crudo 13 cor. legat în piele tare și cu copcii	20.—
Antologion sau Mineiul, carele cuprinde în sine slujbele dumnezeștilor sărbători, ale Născătoarei de Dumnezeu și ale sfinților peste an după rânduiala bisericii răsăritului de legea grecească,	
Tomul I. legat în piele, cu copcii face	32.—
Tomul II. III. legat în piele, cu copcii face	78.—
Toate trei tomurile legate în 2 volume în piele și cu copcii fac 110 cor.	